

СЕМАНТИЧНА СТРУКТУРА ДІЄСЛІВ - ЧЛЕНІВ СИНОНІМІЧНИХ РЯДІВ “УТИШАННЯ” ТА “ЗАСПОКОЮВАННЯ” У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Соломія Ковалів

Львівський національний університет імені Івана Франка

(вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000)

Проаналізовано семантичну структуру дієслів із загальним понятійним змістом “*утишання*” та “*заспокоєння*”. Здійснено компонентний аналіз 35 дієслів синонімічного ряду *to console* й 45 дієслів синонімічного ряду *to soothe* та виділено мінімальні значення цих слів – семи за певними семантичними параметрами, що характеризують відповідний процес: *характеристика дії утишання/заспокоєння, спрямованість дії на досягнення певного супутнього результату, спосіб впливу, манера впливу, вплив на адресата через міру співучасті (солідарності), тактика досягнення мети, характеристика об’єкта дії та характеристика суб’єкта дії*. У межах кожного синонімічного ряду виокремлено архісеми, клас-семи та семи-домінанти, проаналізовано диференційні й інтегральні компоненти значення синонімів.

Ключові слова: семантична структура дієслова, компонентний аналіз, сема, архісема, категорійна сема, денотативний/конотативний макрокомпонент значення, інтегральна/диференційна сема, уточнююча сема, гіпер-/гіпосема, семи-домінанти, сема семантичного суб’єкта/ об’єкта, семантичний параметр.

Стан сучасної (пост-структуралістської) лінгвістики характеризується зміною ракурсу дослідження мови: якісно новим стало звернення до аналізу мовних одиниць і мовлення загалом. Однак усестороннє вивчення слова як основної одиниці системи мови слугує важливим завданням і сьогодні, про що свідчать численні наукові праці з цієї тематики, низка монографій (наприклад, Н. Ф. Алефиренко (2005), В. В. Левицький (2006), И. М. Кобозєва (2007), Д.А.

Cruse (2000), R. Lieber (2004) та ін.) та дисертаційних робіт, у яких досліджено семантику лексичних одиниць на базі однієї мови або у зіставному аспекті на міжмовному рівні (А. Р. Керопян), розглядаються семантичні особливості лексичних одиниць окремих лексико-семантичних полів (І. П. Попік) та лексико-семантичних груп (В. В. Архелюк, М. Ю. Бабенко, І. М. Бабій, Т. В. Венкель, Н. В. Вишивана, С. О. Кантемір, О. С. Лех, Т. Г. Малік, Л. В. Цвях), контекстуальної синонімії (В. А. Басок), синонімічних опозицій (Н. В. Єфремова), вивчено закономірності мотивації значення лексем через значення їхніх складових (Г. Ф. Новак) тощо.

Дослідження *значення* як одного із засобів відображення дійсності, опис та аналіз семантичної структури лексики (зокрема, дієслів) належить до проблемних питань, які вивчають у різних аспектах та з різних позицій (Ю. Д. Апресян, Л. М. Васильєв, Е. В. Кузнецова, Дж. Лакофф, В. И. Шаховський, В. Levin та ін.). Дієслова, що позначають “*утішання*” та “*заспокоєння*”, досліджували з метою системної класифікації предикатної лексики, у рамках прагматики та когнітивної лінгвістики, як один із вербальних засобів емпатизації діалогічного дискурсу тощо. Зокрема, вербальне вираження “*утішання*” опосередковано вивчали українські та російські лінгвісти М. Ю. Федосюк [1], Ю. В. Казачкова [2], А. О. Ханський [3], Ф. С. Бацевич [4], Л. В. Козяревич [5] та ін. Однак дослідження семантичних особливостей лексичних одиниць, які позначають “*утішання*” та “*заспокоєння*” в англomовному соціумі, не було об’єктом окремих наукових розвідок. Великий інтерес викликає вивчення семантичної структури лексем зі значенням “*утішання*” та “*заспокоєння*” в аспекті ‘людського чинника’ – антропоцентричного напрямку досліджень у сучасній лінгвістиці, оскільки вони позначають ситуації, пов’язані з міжособистісними відносинами людей, та як емпатичних одиниць [6] в аспекті взаємодії мови та емоцій.

Під час дослідження семантичних особливостей дієслів із загальним значенням “*утішання/ заспокоєння*” здійснено компонентний аналіз дієслів, що входять у синонімічні ряди, відповідно, лексем *to console* та *to soothe*, суть якого полягає в аналізі їхніх словникових дефініцій та розщепленні значення

слова на його складові компоненти – семи [7, с. 219-220]. Синонімічні ряди дієслів *to console* і *to soothe* сформовано за даними семи словників синонімів і тезаурусів [8]. Вони налічують, відповідно, 35 та 45 дієслів (табл.1), із них 17 – входять в обидва синонімічні ряди; при проведенні дефініційного аналізу використано дані із 7-ми тлумачних словників англійської мови [9]. Зважаючи на те, що у синонімічні відношення слово вступає не загальною, а окремими значеннями – лексико-семантичними варіантами (ЛСВ) [10, с. 48], компонентний аналіз проводився у тому значенні лексеми, у якому воно виражає, відповідно, або поняття “*утішання*”, або “*заспокоєння*”.

Таблиця 1. Синонімічні ряди дієслів *to console* і *to soothe*

to console	<i>allay, animate, alleviate, assuage, assure, boost, buck (up), buoy (up), calm, cheer (up), comfort, commiserate, compose, condole console, ease, elevate, empathize, encourage, gladden, hearten, help, inspire, lift, pacify, pity, quiet, reassure, relax, relieve, solace, soothe, succour, sympathize, uplift</i>
to soothe	<i>allay, alleviate, appease, assuage, assure, becalm, butter up, calm, cheer, comfort, compose, console, cool, cool off, cushion, dulcify, ease, gladden, help, hush (up), lessen, lighten, lull, mitigate, moderate, mollify, pacify, palliate, placate, quiet (down), reassure, reduce, relieve, settle, smooth down, soften, solace, soothe, square, still, stroke, subdue, temper, tranquilize, unburden</i>

Семантична структура проаналізованих нами дієслів характеризується негомогенністю компонентів, які утворюють їхні значення, що значною мірою зумовлено частиномовними особливостями семантики досліджуваних лексем. Як відомо, у семантиці дієслів заковано денотативну ситуацію (Ю. Д. Апресян, Н. Д. Арутюнова, Л. М. Васильєв, Р. М. Гайсіна, В. Г. Гак, Е. С. Кубрякова, И. В. Сентенберг, Д. Н. Шмельов та ін.) - “...денотатом дієслова є ситуація, у яку входять субстанції з їх ознаками і процеси з їх характеристиками ...” [11, с. 359], проте не всі вони зафіксовані у значенні слова [12, с. 11].

У лінгвістичній літературі зустрічаємо різну типологію сем, зокрема на позначення родо-видових відношень терміни гіпер- та гіпосеми [13], екзоніми й ендоніми [14], макро- та мікрокомпоненти значення слова [15]. Деякі лінгвісти називають гіпер- та гіпосемами відповідно архісему та диференційні семи [16, с. 117; 17, с. 92], а інші зіставляють їх як одиниці спів(роз)мірні, позаяк диференційні семи, на їхню думку, об'єднують у собі ознаки і видових, і розрізнявальних компонентів [18, с. 87 – 88]; дехто з авторів ототожнює архісему з інтегральною семою [19, с. 92] у розумінні, вочевидь, інтегральної ознаки для всього синонімічного ряду. Враховуючи специфіку семантичної структури аналізованих нами дієслів, для її опису використовуємо такі терміни: *гіпер-* та *гіпосеми* на позначення родо-видових відношень між семами в межах певної семантичної ознаки, *архісема* у значенні спільної родової семи всього синонімічного ряду. Під *інтегральними семами* в рамках цього аналізу розуміємо спільні семи для окремих слів синонімічного ряду, під *клас-семою /категорійною семою/* – ядерний компонент значення в аспекті частиномовної приналежності слова та його узагальненого категорійного значення. На протиставлення денотативного значення слова конотативному вживаємо терміни *денотативний* та *конотативний макрокомпонент значення*; використовуємо також термін *асоціативна ознака*, яка, вважаємо (услід за І. В. Сентенберг [20, с. 18 – 20]), входить в інформаційний потенціал значення слова, підпорядкована певній семі та проявляється при текстовій реалізації *значення слова*: під'єднується у тексті до його сем і разом з ними формує його референтне значення.

У семантичній структурі лексем обох синонімічних рядів виділяємо гіперсеми *lessen or neutralize, affect the development of a new (positive) state or enhance the quality of a certain (positive) feeling*, а також сему *expressing one's attitude*. Окрім цих семантичних компонентів, у межах денотативного макрокомпонента значення простежуються також семи *share the burden (допомогти) (help), make easier to endure (alleviate та help), flatter /or praise / (butter up) та семантичний компонент support (“providing sb with sth that is useful or necessary”)*, який є інтегральною семою 11-ти лексем обох

синонімічних рядів: *help, relieve, solace, soothe, pity, succour, comfort, animate, encourage, buoy (up)* та *cushion*.

Гіперсему “*lessen or neutralize*” містять у своїй семантичній структурі 24 дієслова, які входять у синонімічний ряд дієслова *console*, та 42 дієслова синонімічного ряду *soothe*, проте вони відрізняються за ступенем виконання дії від просто *lessen* [*soothe – to make sb feel less anxious*] до *completely remove* [*compose* означає *free from agitation*] та за ознакою стану або почуття, яке нейтралізують. Словникові статті не дають змоги чітко визначити ступінь нейтралізації негативних почуттів об’єкта дії, однак семантика деяких дієслів (наприклад, *compose, ease, tranquilize*) імпліцитно вказує на досягнення максимального ефекту.

Отримані результати компонентного аналізу засвідчують, що семантика проаналізованих нами дієслів передбачає градацію процесуальних ознак – гіперсем *lessen* (містить компаративний елемент [21, с. 467] і *enhance the quality of a certain (positive) feeling* та відповідних кваліфікативних компонентів (e.g. *glad, happy, confident* тощо). Зокрема, наявність кваліфікативної семи *quiet* у семантичній структурі *quiet/en/ {to become or make quiet [RHWUD]}* дає змогу комбінувати лексему з прислівниками міри та способу дії: e.g. *He disappeared from view and the man'd quietened down a bit. [BNC, KNC 954]*. Отже, семантичний компонент *градуальність (gradation)* є абсолютною семою, що конкретизується у контексті, зокрема й у сполученні з прислівниками міри та ступеня дії.

Семантичний компонент “*affect the development of a new (positive) state or enhance the quality of a certain (positive) feeling*” експліцитно маркований у семантичній структурі 25-ти дієслів синонімічного ряду *to console* [*animate, assure, calm, buck (up), cheer(up), comfort, console, ease, elevate, encourage, gladden, help, pacify, reassure, relax, relieve, solace, soothe, uplift*] й 26-ти дієслів синонімічного ряду *to soothe* [*allay, appease, assure, calm, cheer (up), comfort, console, cool off, dulcify, ease, gladden, help, hush, lighten, lull, pacify, reassure, relieve, settle, soften, solace, soothe, still, stroke, tranquilize, unburden*], а також конкретизується у гіпосемах ‘*fill with confidence*’, ‘*give hope*’, ‘*make feel positive*’,

'(more) happy', 'glad', '(more) cheerful', 'raise spirits', 'give joy' та 'fill with energy'. Наприклад, сема 'fill with confidence' слугує інтегральним компонентом значення 7-ми дієслів *encourage, hearten, cheer, assure, comfort, buck up, reassure* синонімічного ряду *to console*, а також присутня у семантичній структурі 5-ти дієслів синонімічного ряду *to soothe: assure, cheer, comfort, lull, reassure*. Семантичний компонент 'fill with energy', зокрема уточнююча сема "make more active" (пожвавити, вивести зі стану млявості) є диференційною ознакою дієслова *animate* при його зіставленні із, наприклад, лексемою *relax*, а також із *allay, assuage, calm, compose, pacify, quiet, soothe, succour* та *tranquilize*, які позначають вплив на об'єкт утішання з метою привести останнього в спокійний стан, утихомирити бурхливий вияв якихось почуттів, тобто містить маркер "make less active": *animate* - to make someone seem more happy or active [CALD] vs. *relax* - to (cause someone to) become less active and more calm and happy [CALD]; отже, за умови одночасної актуалізації цих двох сем у певному контексті, *relax* та *animate* (члени синонімічного ряду *to console*) можуть слугувати антонімами.

Відзначимо також, що в семантичній структурі 5-ти дієслів синонімічного ряду *to console (empathize, sympathize, condole, pity, commiserate)* експліцитно марковано лише сему *expressing one's attitude*. Семантичні ж компоненти *lessen or neutralize* та *affect the development of a new (positive) state or enhance the quality of a certain (positive) feeling* вважаємо асоціативними ознаками цих слів (потенційними семами), що актуалізуються у певному контексті.

Лексичні одиниці, присутні в обох синонімічних рядах, мають інваріантне значення - *цілеспрямована дія з метою позитивно вплинути на співрозмовника* та описують ситуацію за різними параметрами. За параметром спрямованість дії на досягнення певного супутнього результату в семантичній структурі лексем із загальним значенням "заспокоєння" виокремлюємо семи *gaining favour* [butter up], *gaining support* та *getting sb to do what you want* [stroke], *stopping sb attacking you* [appease] та конотативну сему *making sb not prepared for anything unpleasant* (негативна конотація)

[lull]. Семантичний параметр спосіб впливу конкретизується у семах *такесичний вплив* та *вербальний вплив*, зокрема *розмова* - encourage (*to talk in a way that gives someone confidence to do sth* [CALD]). Сема *такесичний вплив* виступає інтегральним семантичним компонентом 5-ти дієслів comfort, lull, placate, smooth & stroke (уточнююча сема – *gentle*), які передбачають як один із засобів *заспокоєння/ утішання* обійми, поплескування або те, що суб'єкт дії може взяти за руку *об'єкт заспокоєння/ утішання* (*by putting your arm around them, giving them a hug, holding their hand, etc.*). За параметром тактика досягнення мети (входить у семантичну структуру 8-ми дієслів) виокремлюємо такі (адвербіальні) семи впливу: *by promoting feelings of self-approval* (stroke), *by persuasion* (allay, assure, subdue), *by intimidation* (subdue), *by using force /by an exertion of will* (subdue), *by excuses or apologies* (palliate), *by concession* (placate) та *making yourself believe that what you are doing is morally right* (square), *by means of drug* (tranquilize), *by deception* (lull, console, palliate); наприклад, *lull – to calm sm or sm's fears, suspicions, etc, esp. by deception* [CEDT]. Сема *attention/ concern* – інтегральна для лексем *console, soothe, stroke*; за цим же параметром вплив на адресата через міру співучасті (солідарності) виділяємо сему *ignoring* у семантичній структурі дієслова *cushion* (*to suppress complaints, lamentations, etc. by quietly ignoring* [RHWUD]). Відзначимо також, що в семантичній структурі проаналізованих нами дієслів містяться семи, які розкривають аспектуальну семантику даних лексичних одиниць, - наприклад, за параметром манера впливу лексема *ease* містить семантичний компонент *gradually*.

Основу лексичного значення дієслова, як стверджує І. В.Сентенберг [22, с. 13], складає понятійне відношення $[S +] [V +] [O \pm] [D \pm]$, у якому два перші елементи (сема семантичного суб'єкта $[S +]$ та сема процесуальної ознаки $[V+]$) постійні та властиві значенню кожного дієслова, а семи семантичного об'єкта $[O \pm]$ (e.g. *solace- to give help and comfort to someone when they are feeling sad or worried* [CALD]) та семантичного адвербіала $[D\pm]$ (e.g. *to ease- if sth unpleasant eases or you ease it, it gradually improves or becomes less* [LDOCE]) характеризують значення дієслова, залежно від їхньої наявності чи відсутності

в його семантичній структурі, що й проілюстровано знаками [±]. Отож, у лексичному значенні будь-якого дієслова інгерентно присутня сема семантичного суб'єкта – носія процесу або дії, а семантично перехідні дієслова налічують значення семи семантичного об'єкта [23, с. 39 – 40].

Зазначимо, що семи *семантичного суб'єкта* й *семантичного об'єкта* досліджуваних нами дієслів – абстрактні (e.g. *mollify – to make someone less angry or upset [CALD]*) і потребують уточнення в контексті (синтагматичної експлікації семи *семантичного суб'єкта*), на відміну від, наприклад, сем семантичного об'єкта [*fish*] та [*mushroom*] у семантичній структурі, відповідно, дієслів *to fish* і *to mushroom* і семантичного суб'єкта [*snow*] – *to snow* чи [*bird*] – *to brood* /у значенні (ЛСВ) *to sit on eggs to hatch them/* (приклади цит. за І. В. Сентенберг [24, с. 11]). Однак в семантичній структурі окремих дієслів обох синонімічних рядів вирізняємо семи, які певним чином характеризують об'єкт і суб'єкт дії *утішання/ заспокоєння*, й класифікуємо їх за параметрами, відповідно, “*характеристика об'єкта дії*” та “*характеристика суб'єкта дії*”.

Семантичний параметр “*характеристика об'єкта дії*” маркований у семантичній структурі усіх дієслів поданих синонімічних рядів, окрім 9-ти лексем (*to elevate, to encourage, to inspirit, to becalm, to dulcify, to gladden, to reduce, to lessen, to temper*), у семантиці яких сема *семантичного об'єкта* присутня лише імпліцитно [подані дієслова семантично перехідні] й конкретизується у контексті.

Дієслова із загальним значенням “*утішання*” містять такі семантичні компоненти: ‘*negative feelings*’ (19 лексем) і ‘*negative emotional state*’ (18 лексем), які відрізняються за якістю й інтенсивністю ознаки, та ‘*(negative) state of affairs*’ (9 лексем); останній конкретизується у таких семах як *trouble/ problem, difficulty, pressure/ tension: relieve – to reduce sm's pain or unpleasant feelings, tension, pressure, stress [LDOCE]*. Зауважимо, що не всі дієслова поданого синонімічного ряду передають негативний психоемоційний стан *об'єкта дії*. Наприклад, *gladden* вказує лише на те, що *об'єкт утішання* отримає втіху від певної дії мовця та стане щасливішим: *gladden does not imply*

state of sadness..., but suggests bringing pleasure or happiness to someone [RHWUD].

Параметр *характеристика об'єкта заспокоєння* об'єднує семи 'negative emotional state' (25 лексем), 'negative feelings' (31 лексема), 'excessive display of a certain positive feeling' (3 лексеми), 'undesirable behaviour' (11 лексем) та '(negative) state of affairs' (15 лексем); зокрема, у семантичній структурі дієслова *quiten* присутній семантичний компонент *active & noisy behaviour*; у семантичній структурі дієслова *mitigate* марковано сему *вплив на поведінку об'єкта заспокоєння* (*mitigate – to cause to become less harsh or hostile* [MWDO]), тоді як *reassure* містить семи *afraid /frightened/* та *worried* (e.g. *reassure - to say or do sth that makes sb less frightened or worried* [OALD]). За семантичним параметром 'negative feelings' семантичними домінами поданих синонімічних рядів слугують – *worried* (14 дієслів синонімічного ряду *to console* /17 дієслів синонімічного ряду *to soothe*), *afraid* (9/12), *upset* (8/10), *angry* (6/14) та *sad* (5/5).

Лексеми із загальним значенням "утішання" та "заспокоєння" як один із вербальних засобів емпатизації діалогічного дискурсу [25] є маркерами емоційно-оцінного ставлення людей один до одного й у своїй семантичній структурі містять сему "відношення мовця до адресата". Наприклад, семантичний компонент *kindness* є інтегральною семою дієслів *to encourage*, *to comfort*, *to console*, *to sympathize*, *to placate* та *to temper* (*to placate - to stop someone feeling angry or offended by being kind to them or giving them what they want* [MEDfAL]). Загалом семантичний параметр "*характеристика суб'єкта дії*", зокрема "відношення мовця до адресата", експліцитно маркований у семантичній структурі 9-ти дієслів, які входять у синонімічний ряд лексеми *to console*, та 4-х дієслів синонімічного ряду *to soothe*, а саме *comfort*, *console*, *encourage*, *empathize*, *sympathize*, *commiserate*, *condole*, *succour*, *pity*, *placate* та *temper*. Інтегральними семантичними компонентами дієслів *pity* та *commiserate* слугують семи *sorrow* та *compassion*, остання також присутня у семантичній структурі лексеми *sympathize*; у семантичній структурі лексем *to comfort*, *to console*, *to commiserate*, *to pity*, *to placate*, *to temper* та *to sympathize* марковано

сему *sympathy* (e.g. *to commiserate - to feel or express sorrow or sympathy for; empathize with; pity* [RHWUD]). Деякі лінгвісти зачисляють перелічені семантичні компоненти, а саме – інформацію щодо ставлення мовця до адресата, до конотації, зокрема І. М. Кобозєва [26, с. 89] – до прагматичного шару лексичного значення.

До конотативного макрокомпонента значення належить сема *стилістична забарвленість* – маркована в семантичній структурі 11-ти лексем: дієслова *assuage, compose, commiserate, elevate, uplift* належать до книжно-офіційної лексики, *assuage, gladden, solace* й *succour* – до літературно-книжної (поетичної), при цьому *gladden* також марковане як застаріле слово (архаїзм), дієслова *buck up* та *lift* належать до розмовної лексики.

Класемою лексем обох синонімічних рядів є сема “дія”, яка відображає загальне категоріальне значення цього класу слів. У семантичній структурі проаналізованих нами дієслів виокремлено маркер *make*, який, завдяки високому ступеню абстрактивізації, слугує ядром лексико-граматичного поля каузативності [27, с. 26]. Зазначений семантичний маркер (релятивна сема/реляційний компонент, за термінологією М. Bierwisch [28, с. 188]) дає підстави вважати сему ”каузативність” субкатегорійною семою проаналізованих нами дієслів. У семантичній структурі деяких дієслів (*calm, cheer up, cool, ease, gladden, hearten, hush, quiet(en), quiet(en) down, relax, tranquilize* тощо) спостерігаємо можливість чергування семи *cause (make)* у межах одного ЛСВ. Наприклад, *calm* означає *to become quiet and relaxed after you have been angry, excited, nervous, or upset, or to make someone become quiet and relaxed* {[*make*] [*become*] [*quite*] [*relaxed*] vs. [*become*] [*quite*] [*relaxed*]} [RHWUD]. Семантика лексеми *calm* засвідчує, що значення (ЛСВ) зазначеного дієслова утворюють ергативну пару - синтаксичний об’єкт ергативного перехідного *calm* відповідає синтаксичному суб’єктові ергативного неперехідного *calm*: *He calmed the screaming baby. – The baby calmed.*

Загалом *архісемою* синонімічного ряду *to console* слугує сема “цілеспрямована дія з метою покращити негативний психоемоційний стан об’єкта дії” – інгерентно присутня у семантичному складі кожної із даних

лексем та виражає їх загальне категоріальне значення. Архісемою ж дієслів, що входять у синонімічний ряд *to soothe*, – “*цілеспрямована дія з метою зменшити негативний психоемоційний стан об’єкта дії чи змінити його поведінку*”.

Дослідження засобів вираження “*утішання/ заспокоєння*” на парадигматичному рівні в плані їхньої семантичної структури розкриває семантичні зв’язки між словами відповідного синонімічного ряду. Загалом дієслова, які утворюють синонімічні ряди лексем *to console* та *to soothe*, характеризуються суміжністю значень. Свідченням цього є 17 дієслів, які входять в обидва синонімічні ряди, наявність спільних гіперсем *lessen or neutralize* й *affect the development of a new positive state or enhance the quality of a certain positive feeling* та низки інтегральних сем для окремих лексем поданих синонімічних рядів (наприклад, *support, expressing one’s attitude* тощо); загальним інваріантним значенням лексем обох синонімічних рядів є *цілеспрямована дія з метою позитивно вплинути на співрозмовника*. Втім за спрямованістю дії у рамках семантичного компонента *lessen or neutralize* дієслова синонімічного ряду *to soothe*, на відміну від лексем синонімічного ряду *to console*, містять не лише семи негативні почуття та негативний емоційний стан, але й надмірне вираження якогось аксіологічно нейтрального або позитивного почуття (наприклад, *турботи [care]*), а також сему *небажана (неприйнятна) поведінка об’єкта заспокоєння*. На рівні синонімічних рядів дієслова відрізняються й тим, що обидві гіперсеми є рівномірно домінуючими в межах синонімічного ряду *to console*, тоді як домінантою синонімічного ряду *to soothe* слугує гіперсема *lessen or neutralize*.

Загалом виконаний аналіз засвідчив, що семантична структура проаналізованих нами дієслів багатокомпонентна й характеризується негомогенністю компонентів, які утворюють їхнє значення: у ній закодовано інформацію про суб’єкт і об’єкт дії (їхні характеристики), ставлення мовця до адресата. Розкрито також характер дії “*утішання/ заспокоєння*” за різними його ознаками (параметрами).

2. *Бирвиш М.* Семантика // Новое в зарубежной лингвистике. - Вып. X. Лингвистическая семантика. – М.: Прогресс, 1981. – С. 177-199.
3. *Бородина М. А., Гак В. Г.* К типологии и методике историко-семантических исследований (на материале лексики французского языка). –Л.: Наука, 1979. – 232 с. – Цит. За: Левицкий В. В. Семасиология. – Винница: Нова Книга, 2006. - 512 с.
4. *Гак В. Г.* Высказывание и ситуация. – В кн.: Проблемы структурной лингвистики, 1972. – М.: Наука, 1973. – С. 359.
5. *Казачкова Ю. В.* Выражение сочувствия в русском и английском речевом общении (Жанровый аспект): Автореферат дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.19. - Саратов, 2006. – 17 с.
6. *Керопян А. Р.* Лексико-семантична структура російських та англійських дієслів мовлення. – Автореф. дис. ... канд. філолог. наук. – Донецьк: Донецький національний університет, 2003. – 21 с.
7. *Кобозева И. М.* Лингвистическая семантика: Учебник. Изд. 3-е. – М.: Ком Книга, 2007. - 352 с.
8. *Козяревич Л. В.* Вербальні й невербальні засоби емпатизації діалогічного дискурсу (на матеріалі англословної прози 20 століття). – Автореф. дис. ... канд. філолог. наук. – К.: КНЛУ, 2006. – 19 с.
9. *Медникова Э. М.* Значение слова и методы его описания. - М., 1974. – 201 с.
10. *Никитин М. В.* Лексическое значение слова: структура и комбинаторика. - М.: Высшая школа, 1983. – 127 с.
11. *Селіванова О. О.* Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. – Полтава: Довкілля-К, 2008. - 712 с.
12. *Сентенберг И. В.* Лексическая семантика английского глагола. – М.: Изд-во МГПИИ им. В. И. Ленина. - 1984. - 96 с.
13. *Стернин И. А.* Проблемы анализа структуры значения слова. – Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 1979. – 156 с.
14. *Федосюк М. Ю.* Комплексные жанры разговорной речи: “утешение”, “убеждение” и “уговоры” // Русская разговорная речь как явление городской культуры. – Екатеринбург, 1996.

15. Ханский А. О. Вербальное утешение. Пособие для студентов по спецкурсам гуманитарных дисциплин. – Тверь: Изд-во ГЕРС, 2001. – 80 с.
16. Шейгал Е. И. Градация в лексической семантике. – Куйбышев, 1990. – 113 с.
17. Bussmann H. Routledge Dictionary of Language and Linguistics. - Routledge London and New York, 1998. - 1304 p.
18. Collins English Dictionary and Thesaurus.- 3rd ed. Harper Collins Publishers, 1992.
19. Cambridge Advanced Learner's Dictionary [CALD]. - Cambridge University Press, 2008.
20. Cruse D. A. Lexical Semantics. – Cambridge: Cambridge University Press, 1987. - 310 p.
21. Galben Raisa (2006). Analiza semantico-functionala a verbelor cauzative in limba Romana: Autoreferat al tezei de doctor in filologie. – Chisinau, 2006. – 28 p.
22. Longman Dictionary of Contemporary English [LDCE]. - Pearson Education Limited, 2003.
23. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners [MEDfAL]. – Bloomsbury Publishing Plc., 2006.
24. Merriam Webster Online Dictionary [MWOD]. - [http:// www. m-w. com/](http://www.m-w.com/)
25. Merriam-Webster Online Thesaurus - [http:// www. m-w. com/](http://www.m-w.com/)
26. Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English /Ed. by A.S. Hornby [OALD]. – Oxford University Press, 2000.
27. Oxford Learner's Thesaurus – A Dictionary of Synonyms. - Oxford University Press, 2008.
28. Quirk R., Greenbaum S., Leech G., Svartvik J. A. Comprehensive Grammar of the English Language. – London and New York: Longman, 1985. - 1779 p.
29. Random House Webster's Unabridged Electronic Dictionary [RHWUD]. - Novell, Inc., 1996.
30. Roget's II. The New Thesaurus, Third Edition. – 1995 - <http://www.bartleby.com>
31. Roget's New Millennium™ Thesaurus, First Edition (v 1.3.1) - <http://thesaurus.reference.com>

32. Suchorolska S.M, Fedorenko O.I. Methods of linguistic analysis: For students and researchers. – Lviv: Lviv Ivan Franko National University Publishing Center, 2006. – 344 p.
33. Synonymfinder - www.synonyms.net
34. The Oxford paperback Thesaurus in clear A-Z form. Creative guide to over 300 000 alternative words / Kirkpatrick B. - Oxford University Press, 1994.

**SEMANTIC STRUCTURE OF THE VERBS CONSTITUTING THE
SYNONYMIC SERIES OF *CONSOLATION* AND *SOOTHING* IN MODERN
ENGLISH**

Solomiya Kovaliv

The Ivan Franko National University in L'viv

(1, Universytets'ka St., L'viv, 79000)

The article deals with semantic peculiarities of verbs denoting *consolation* and *soothing*. By procedures of componential analysis, it examines the semantic structure of verbs constituting the synonymic series of the lexemes *to console* and *to soothe* and reveals the semantic features of the verbs analyzed as regards various semantic parameters characterizing the corresponding process. The conducted analysis also identifies the archeseme, classeme and dominant semantic features within each synonymic series and traces the differential and integrative semes of the lexemes under analysis.

Key words: semantic structure of verbs, componential analysis, seme, archiseme, classeme, denotative/ connotative component of meaning, integrative semes, differential semes, specifying semes, hypersemes, hyposemes, dominant semes, seme of semantic subject/object, semantic parameter.

**СЕМАНТИЧЕСКАЯ СТРУКТУРА ГЛАГОЛОВ – ЧЛЕНОВ
СИНОНИМИЧЕСКИХ РЯДОВ «УТЕШЕНИЕ» И «УСПОКАИВАНИЕ» В
СОВРЕМЕННОМ АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ**

Соломия Ковалив

Проанализирована семантическая структура глаголов с общим понятийным /концептуальным/ содержанием “утешение” и “успокаивание”. Проведен компонентный анализ 35 глаголов синонимического ряда *to console* и 45 глаголов синонимического ряда *to soothe*, выделены минимальные значения этих слов – семы по определенным семантическим параметрам, характеризующим соответствующий процесс. В пределах каждого синонимического ряда выделены архисема, класс-сема и семы-доминанты, проанализированы дифференциальные и интегральные компоненты значения синонимов.

Ключевые слова: семантическая структура глагола, компонентный анализ, сема, архисема, категориальная сема, денотативный/ коннотативный макрокомпонент значения, интегральная/ дифференциальная сема, уточняющая сема, гипер-/ гипосема, семы-доминанты, сема семантического субъекта/ объекта, семантический параметр.

Стаття надійшла до редколегії 06. 04. 2009

Прийнята до друку 18. 04. 2009